Dodatek do "Biuletynu Kowieńskiego"

BIULETYN BAŁTYCKI

Podaje wiadomości bieżące z Łotwy oraz perjodycznie z Estonji i Finlandji

WILNO

Nr. Wilno, dnia 3 grudnia 1931 r. 5.

Treść numeru:

---o§o---

1. "Jaunakas Zinas o wewnętrznej sytuacji Łotwy.

"Jaunakas Zinas" Nr.269 z dn.30.XI.1931 r.Art.p.t."Należy stworzyć mocny jednolity rząd". Streszczenie:

Nowy sejm łotewski mógłby rozwinąć więcej aktywności od poprzedniego, gdyż istnieje obecnie możliwość stworzenia rządu koalicyjnego z potrzebną większością w różnych warjantach. Z punktu widzenia teoretycznego, wpływ drobnych frakcyj winienby być znacznie mniejszy. Nowy sejm mógłby planowo prowadzić politykę gospodarczą. Jest to rzeczą niezbędną, gdyż obecnie znalazła się Łotwa na ślepym torze, skąd wyjść można jedynie z wielkim trudem. Fundusz rezerwowy państwa, który przed paru laty wynosił przeszło 100 miljonów łatów, obecnie ostatecznie stopniał. Część funduszu inwestowano na długie lata w rolnictwie, zaś inną część w przemyśle i hipotece. Budżetu zbilansować nie można. Po skreśleniu niektórych bardziej zbędnych wydatków i wyzyskaniu wszystkich możliwości dochodowych, możnaby zmniejszyć deficyt do sumy 10-15 milj.łatów, coby nie było dla kraju ruiną. Ponieważ jednak wytworzyła się taka sytuacja, że dawny rząd nie chce powziąść żadnej popularniejszej uchwały w kierunku zmniejszenia wydatków a powiększenia dochodów, przeto należy niezwłocznie poczynić śpieszne kroki, gdyż inaczej może być zapóźno. Prywatne życie ekonomiczne również oczekuje śpiesznej pomocy. Rząd utworzony pod auspicjami nieograniczonej inicjatywy prywatnej, doprowadził łotewską politykę kredytową do ostatecznego upadku. Osoby, które złożyły w bankach swe oszczędności mogą otrzymać jedynie 2 i pół procent tych oszczędności tygodniowo, podczas, gdy podatki i własne długi płacić muszą w terminie. Rolnicy nie otrzymują wcale przyobiecanych im premij i muszą oddawać rządowi zboże i buraki cukrowe, otrzymując w zamian jedynie pokwitowania. Gdy zaś rolnicy temi kwitkami pragną uiszczać podatki, to rząd kwitów nie chce przyjmować.

Liczba protestowanych weksli wciąż wzrasta, osiągając w r.b. cyfrę rekordową. Zapas walut obcych stopniał w ostatnim roku do jednej siódmej. Suma długów zagranicznych państwa przewyższa 100 milj. łatów. Zadłużenia sfer gospodarczych i kredyty zagraniczne wynoszą 140 milj.łatów. Zarówno na prowincji jak w miastach odbywają się stale licytacje.

W związku z tem wszystkiem społeczeństwo się niepokoi, co zaznaczyło się również podczas ubiegłych wyborów, kiedy to leaderzy partyj rządzących ponieśli dotkliwą klęskę. Nauczka ta jednak nie poskutkowała, gdyż i w nowym sejmie większe partje nie chcą myśleć o potrzebie rychłej pomocy. Niechęć ta wyczuwa się zarówno wśród frakcyj le-

wicowych jak też prawicowych. Kunktatorska taktyka prawego skrzydła staje się wprost niebezpieczna i zagraża równowadze kursu łata. Więksi dłużnicy państwa umyślnie snują projekty zmniejszenia kursu łata. Partje socjaldemokratów ze względu na interesy pracującego ludu winne również należeć do rządu. Każdy winien się przyczynić do usunięcia kryzysu. Każdy też winien ponieść w tym celu pewne ofiary. Tymczasem, jak dotychczas w partjach nie wziął jeszcze góry zdrowy rozsądek. Leaderzy partyj winniby mniej myśleć o sprawach prywatnych, a więcej się zająć programem nowego rz du.

2. Sprawa eksportu łotewskiego do Anglji.

"Jaunakas Zinas"/Nr.270/ z 1.XII31. Art.p.t."Dlaczego eksport łotewski do Anglji zmniejszył się o połowę?" Streszczenie:

Według danych angielskiego M-stwa Handlu, eksport łotewski do Anglji wciąż się zmniejsza. W ostatnich latach żadne państwo nie utraciło w takim stopniu rynku zbytu w Anglji co Łotwa. W ciągu 10 miesięcy 1929 r.eksportowała Łotwa do Anglji produktów na sumę 4,6 milj.funtów szterlingów. W tym samym okresie 1930 r. - na sumę - 4,3 milj.f.szt., zaś w 1931 r.zaledwie na sumę 2,3 milj.f.szt. Niewątpliwie na eksport łotewski za ostatnich parę miesięcy wywarł ujemny wpływ spadek angielskiego funta. Były jednak ponadto inne przyczyny. Eksport łotewski z rynku angielskiego wypchnęły inne państwa, zasypujące rynek angielski swem taniemi produktami. Nie mniejsza jednak wina spada na dotychczasową politykę handlową Łotwy.

Wśród eksporterów i importerów łotewskich w dalszym ciągu panuje spekulacyjny duch z okresu wojny: zakupują oni towary, gdzie jest taniej, a sprzedają gdzie jest drożej, nie troszcząc się wcale o zdobycie poważnych, stałych rynków.

W ostatnich czasach we wszystkich państwach dominować zaczyna stanowisko całkiem odmienne od dotychczasowego. Zamyka się granice przy pomocy wysokich ceł, zwłaszcza przed krajami, z któremi handel wykazuje bierny bilans handlowy. Stanowisko to zaczyna również dominować w Anglji. Większość z parlamentu angielskiego domaga się podniesienia ceł na produkty rolne, rozumując w ten sposób, że Anglja nie powinna kupować w krajach, które nic z Anglji nie importują. Do krajów tych należy również w opinji angielskiej Łotwa. W związku z tem, Łotwa również winna zrewidować wytyczne swego dotychczasowego handlu zagranicznego. Tak np.dlaczego Łotwa kupuje w Polsce towarów na sumę 8,7 milj.łatów, skoro Polska w tym samym czasie zakupuje w Łotwie towarów na sumę niespełna 700-set tys.łatów? W Polsce kupuje Łotwa węgiel kamienny? Czyżby go nie mogła nabywać w Anglji? Miałaby wtedy natomiast Łotwa podstawę do domagania się, by Anglja nabywała w Łotwie więcej potrzebnych jej produktów. To samo można powiedzieć o Ameryce Północnej, skąd w ciągu ostatnich 7-miu miesięcy importowała Łotwa na sumę 5 milj.łatów, podczas gdy eksport łotewski do Ameryki wyraził się skromną cyfrą 860 tys.łatów.

Handel z Niemcami podobnież przyniósł Łotwie w ci gu 7-miu ostatnich miesięcy 17,5 miljłatów pasywów. Wszystkie towary, które importuje Łotwa z Ameryki Półn., Niemiec, Czechosłowacji i innych państw nie-kupujących produktów łotewskich z łatwością mogłaby Łotwa nabywać w Anglji, co jak s dzić należy, byłoby w Anglji spotkane bardzo życzliwie. Panuje opinja, że Anglja w niedalekiej przyszłości stosować będzie jedynie tego rodzaju handel. Łotwa zaś miałaby do zbycia na rynku angielskim cały szereg produktów, a w pierwszym rzędzie materjały leśne. Wprawdzie obecnie wskutek polityki ekonomicznej Rosji lasu eksportować niepodobna, lecz przewiduje się, że Anglja wkrótce zamknie swe granice przed dumpingiem rosyjskim, co automatycznie wpłynie na podwyżkę cen produktów.

Skoro się weźmie za podstawę handlu zasadę wymiany towarów, Łotwa będzie mogła eksportować do Anglji o wiele większe ilości zarówno drzewa i lnu jak też masła i bekonów, już chociażby dlatego, że masło i bekony łotewskie odznaczają się o wiele wyższą jakością niż odnośne produkty rosyjskie.

Kurs funta angielskiego spadł i wciąż się zniża. O ile jednak Łotwa nabywać będzie niezbędne towary w Anglji, wtedy bilans handlowy da się wkońcu wyrównać. Przedewszystkiem zaś zdobędzie Łotwa wten sposób poważny i stały rynek zbytu dla swych produktów i nie będzie zmuszona do szukania przygodnych nabywców.

3.Organ Skujeneeka o chaosie gospodarczym w Łotwie.

"Latviesu Balss". Streszczenie:

Łotwie potrzebny jest nowy rząd z wyraźną większością w sejmie. W gospodarce państwa powstał chaos. Niema środków na pokrycie deficytu budżetowego. Na prowincji brak pieniędzy. Rolnik nie może sprzedać swych produktów nawet po śmiesznie niskich cenach. W miastach bezrobocie wywołuje nędzę i głód. Tymczasem co czyni sejm? Wysłuchuje długich przemówień komunistycznych i od czasu doczasu przyjmuje formuły przejściowe, z których żadna nie będzie wykonywana zanim nie będzie rządu. Utworzenie rządu utrudniają interesy o charakterze prywatnym i partyjnym. Przedstawiciele burżuazyjnych frakcyj rozporządzają w sejmie jedynie nieznaczną większością, to też frakcje poszczególne, rozumiejąc swe znaczenie wysuwają żądania nie do przyjęcia. Na Łotwie istnieje niewątpliwie 10-ciu uczciwych ludzi, którzyby nadawali się do kierowania państwem, lecz partje wysuwają osoby znane jedynie ze złej strony albo też stanowiące białe niezapisane karty.

4.Pehdeja Brihdi" w sprawie rozwiązania sejmu.

"Pehdeja Brihdi" Nr.271 z dn.1.XII.1931 r. Art.p.t."Co mówó konstytucja łotewska o rozwiązaniu sejmu?" Streszczenie:

Mówiono już w sferach politycznych o tem, że o ile w dalszym ciągu nie uda się stworzyć rządu, Prezydent Państwa wysunie sprawę rozwiązania sejmu. Z pewnością mało kto wie o tem, że Prezydent Łotwy niema prawa rozwiązać sejmu i wyznaczyć nowych wyborów, jak to miewa miejsce w innych państwach. Konstytucja łotewska przewiduje, że w razie konfliktu między sejmem a prezydentem, prezydent winien odwołać się w sprawie rozwiązania sejmu do narodu drogą referendum. O ile zaś tą drogą Prezydent nie uzyska potrzebnej liczby głosów, wtedy sam winien ustąpić.

W historji Łotwy takiego wydarzenia jeszcze nie było. Żaden sejm nie był jeszcze rozwiązany. Ponieważ zaś quorum przy referendum jest bardzo wysokie,/należy zebrać conajmniej połowę głosów wszystkich uprawnionych obywateli państwa/,przeto dotychczas praktyka odwoływania się do woli narodu i w innychwypadkach nie dała pozytywnych rezultatów. W związku z tem Prezydent wysuwałby sprawę referendum co do rozwiązania sejmu jedynie w nadzwyczajnych wypadkach. Jednakże, jak wiadomo, obecny sejm rozważa sprawę skasowania quorum. Od samego więc sejmu zależy czy będzie on rozwiązany czy nie. Rozwiązanie sejmu jest najsilniejszą bronią parlamentarną mogącą mieć wpływ na sejmy.

5.Sprawa utworzenia rządu. Jak podaje "Brihwa Zeme" /Nr.271/, udało się już utworzyć rząd łotewski. Teki ministerjalne rozdzielono jak następuje: Związek Rolników 2 teki, zaś pozostałych 6 tek grupy następujące Centrum Demoratyczne, Postępowcy, Osadnicy, Chrześc.Blok Pracy, Postępowcy Letgalscy i Chrześcijanie Letgalscy - po 1 tece. Premjerem zostaje leader postępowców M.Skujennek. Koalicja będzie rozporządzała w sejmie 51 głosami. W opozycji pozostają socjaldemokraci, mniejszości narodowe, komuniści i kilka drobnych frakcyj.

6.Produkcja cukru na Łotwie. Jak podaje Socjaldemokrats /Nr.270/, produkcja cukru na Łotwie przedstawia się jak następuje: na Łotwie istnieje jedyna cukrownia w Mitawie, która pracuje na trzy zmiany po 200 robotników w każdej. W r.b, przerobiła cukrownia ta 62 tys.tonn buraków cukrowych, z czego otrzyma 9 tys. tonn cukru, co stanowi 22% cukru zużywanego w ciągu roku w całej Łotwie. Uprawa buraków cukrowych zajęła w r.b. 4 i pół tys.ha.Za buraki te otrzymają rolnicy 3,1 milj.łatów. /50 łatów za tonnę/. Z powodu stosunkowo wysokich cen buraków, uprawa ich daje rolnikom 20-30% czystego zysku od włożonegoka itału.W ostatnich latach spożycie cukru na Łotwie zmniejszyło się o 15%.

7. Konferencja łotewskiego związku spożywców. Jak podaje "Socjaldemokrats" Nr.270, w dn. 29 listopada odbyła się w Rydze konferencja związku spółek spożywców w Łotwie. W konferencji wzięło udział 42 przedstawicieli występujących w imieniu 19 spółdzielni. Jak się wyjaśniło ze sprawozdania, związek spółdzielni liczy obecnie 6 tys.członków i 100 sklepów. Kapitał związku wynosi 1,100 tys.łatów. Wartość produkcji spółdzielni wynosi 952 tys. Obrót w r.b. wyniósł 5.845.000 łatów.

8. Likwidacja 12 gmin w pow. ryskim. Jak podaje "Socjaldemokrats Nr.270, Departament Samorządów polecił zarządom powiatowym zlikwidować w związku z kryzysem gospodarczym gminy małe lub słabe pod względem ekonomicznym. W związku z tem zarząd pow.ryskiego projektuje zlikwidowanie 12 gmin.

9. Konferencja przedstawicieli samorządów w okręgu letgalskim. Jak podają "Jaunakas Zinas" /Nr.270/, w dn.29 listopada odbyła się w Rzerzycy konferencja przedstawicieli samorządów gminnych i powiatowych w Letgalji. Konferencja debatowała nad ciężką sytuacją rolników letgalskich i skonstatowała, że wydatki rolników przewyższają dochody. Konferencja uchwaliła domagać się zmniejszenia o 35% płac urzędniczych wyższych kategoryj, zlikwidowania etatów wiceministrów, skasowania 3-miesięcznej odprawy pieniężnej ministrów, anulowania długów rolników w Banku Ziemskim, zredukowania przedstawicielstw zagranicznych, zorganizowania robót publicznych, zakazu przyjazdu robotników z zagranicy, budowy 3-ch cukrowni i 5-ciu wytwórni spirytusu w Letgalji, założenia w Rzerzycy mleczarni centralnej, cofnięcia zapomóg teatrom i operze, założenia w Letgalji większej ilości szkół powszechnych i t d. Wybrana przez konferencję rada, złożona z 16-tu osób ma przedłożyć rządowi uchwały konferencji i w razie potrzeby zwołać nową konferencję. W konferencji wzięło udział 186 delegatów i przeszło 200 gości.

ESTONJA. 10. Prasa estońska o tajnym zakonie niemieckim w Estonji i Łotwie. Pisma estońskie "Postimees" i "Paevaleht" zamieszczają artykuły p.t. "Ideologja bałtycka", w których dają charakterystykę tajnej działalności zakonu niemieckiego, jaki został założony w 1922 r. w Berlinie przez niejakiego Dellinhausena w celu "ratowania germanizmu w Estonji i Łotwie". W 1929 r. związek ten został zreorganizowany pod nazwą "Brüderbund". Tajny ten zakon nie uznaje granicy między Łotwą a Estonją i traktuje oba państwa jako księstwa. W skład zakonu wchodzi ok.1800 członków. W zakonie panuje surowa dyscyplina. Wszyscy członkowie zobowiązują się do ponoszenia w razie potrzeby najcięższych nawet ofiar. Głównem zadaniem związku jest wychowywanie ludzi, którzyby dzięki swym ideowym zaletom mogli wpływać na naród estoński i łotewski.

11. Narada estońskich uczestników wojny. Jak podają "Jaunakas Zinas" /Nr.270/, w dn.29 listopada miały miejsce tajne narady estońskiego związku uczestników wojny. Narady dotyczyły środków, jakichby się jąć należało, by wprowadzić w życie projekt zmiany konstytucji, wyborów do sejmu i t.d.

-----oooo0oooo-----

87